

Sygn. akt VIII U 3747/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lipca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Dorota Stańczyk
Protokolant:	prot. sąd. Agnieszka Goluch

po rozpoznaniu w dniu 7 lipca 2017 r.

sprawy W. P. z udziałem A. P.

z odwołania W. P.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 19 lipca 2016 nr (...)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego rolników i obowiązek opłacenia składek

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że W. P. nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresach: od 09.10.1999r. do 30.09.2002r., od 01.09.2003r. do 31.03.2005r., od 01.12.2012r. do 17.12.2012r., od 01.03.2013r. do 03.10.2013r. oraz od 04.01.2014r. do 18.11.2014r. oraz brak jest obowiązku opłacenia składek za powyższe okresy solidarnie przez A. P. i W. P..

Sygn. akt VIII U 3747/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 lipca 2016 roku, znak (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników i obowiązek opłacania składek na:

- ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie oraz emerytalno - rentowe dla A. P. w okresach od 1 października 2015 roku do 7 października 2015 roku oraz od 5 kwietnia 2016 roku;

- ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie oraz emerytalno - rentowe dla W. P. w okresach od 9 października 1999 roku do 30 września 2002 roku, od 1 września 2003 roku do 31 marca 2005 roku, od 1 grudnia 2012 roku do 17 grudnia 2012 roku, od 1 marca 2013 roku do 3 października 2013 roku oraz od 4 stycznia 2014 roku do 18 listopada 2014 roku. Jednocześnie zobowiązał małżonków P. do solidarnego opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i ustalił wysokość należności z tytułu składek (k. 44 akt KRUS).

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł W. P. wnosząc o wyłączenie go z ubezpieczenia społecznego rolników we wskazanych okresach. W uzasadnieniu wskazał, iż nigdy nie prowadził gospodarstwa rolnego wspólnie z żoną, pracował przez cały czas poza rolnictwem (k. 2-3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, wskazując, iż wymienione w decyzji okresy stanowiły przerwy w zatrudnieniu i pobieraniu zasiłków przez wnioskodawcę, wobec czego prawidłowo został objęty ubezpieczeniem społecznym rolników jako domownik (k. 4 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

A. P. w dniu 12 października 1998 roku nabyła udział w wysokości $\frac{1}{2}$ w gospodarstwie rolnym o powierzchni 3,09 ha przel., położonego w miejscowości R.. Z tego tytułu zainteresowana dokonała zgłoszenia się do ubezpieczenia rolniczego jako rolnik. W dniu 3 lutego 2004 roku dokonano zniesienia współwłasności tego gospodarstwa, a wnioskodawczyni stała się wyłączoną właścicielką gospodarstwa rolnego o powierzchni 1,91 ha przel. (akt notarialny darowizny k. 2-3 akt KRUS, umowa zniesienia współwłasności k. 25-26 akt KRUS, zgłoszenie k. 1 akt KRUS).

W dniu (...) roku A. P. zawarła związek małżeński z W. P.. Początkowo małżonkowie mieszkali na terenie gospodarstwa rolnego tj. pod adresem (...), zaś od dnia 14 października 2004 roku przeprowadzili się do miejscowości (...)- do domu rodziców wnioskodawcy, obecnie mieszkają w miejscowości L., ul. (...), (...)-(...) R. (k. 12 akt KRUS).

Zainteresowana od daty nabycia gospodarstwa rolnego prowadziła go samodzielnie z pomocą matki i brata B. P. (1), który był drugim ze współwłaścicieli. Było to jej jedyne źródło utrzymania do dnia 6 czerwca 2013 roku, kiedy to podjęła zatrudnienie w firmie (...) w N.. A. P. pracowała tam do dnia 30 września 2015 roku (vide świadectwa pracy i zaświadczenia – akta KRUS, zeznania zainteresowanej k. 14-15 a.s. w zw. z k. 22v a.s.).

W. P. od dnia zawarcia związku małżeńskiego z zainteresowaną pracował poza rolnictwem. Nigdy nie uczestniczył w pracach rolniczych w gospodarstwie żony. Początkowo pracował dorywczo, wyjeżdżał do pracy za granicą, podejmował prace sezonowe, przy zbiorach owoców, to dawało mu możliwości zarobku. W gospodarstwie żony, które przynosiło niskie dochody nie pracował, gdyż małżonkowie nie byli w stanie utrzymać się wyłącznie z tej pracy. Od dnia 10 marca 2002 roku do dnia 16 marca 2002 roku i od 10 września 2002 roku do 26 września 2002 roku W. P. wykonywał umowy zlecenia, od 1 września 2002 roku do 31 sierpnia 2003 roku pracował na podstawie umowy o pracę w firmie (...), od dnia 1 lutego 2005 roku do 28 lutego 2013 roku zatrudniony był na podstawie umowy o pracę w firmie (...). W czasie tego zatrudnienia odwołujący korzystał z urlopu bezpłatnego od 1 grudnia 2012 roku do 17 grudnia 2012 roku. Wykorzystał go na wyjazd zagraniczny w celach zarobkowych. Od dnia 4 października 2013 roku do dnia 3 stycznia 2014 roku wnioskodawca uprawniony był do zasiłku dla bezrobotnych, zaś od dnia 19 listopada 2014 roku rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej. Nie pracował on także w spornych, ani też w innych okresach w gospodarstwie domowym razem z żoną (świadectwa pracy i zaświadczenia k. 29, 30, 32, 33, 35 akt KRUS, zeznania W. P. k. 13v-14 a.s. w zw. z k. 22-22v a.s. zeznania A. P. k. 14-15 a.s. w zw. z k. 22v a.s., zeznania świadka B. P. (1) k. 21v -22 a.s.)

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach KRUS oraz aktach sądowych, które nie były kwestionowane przez strony procesu. Ponadto Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie zeznań wnioskodawcy, zainteresowanej oraz świadka B. P. (2). Zeznania te były jasne, konsekwentne, wzajemnie zgodne, dlatego też Sąd dał im w całości wiarę. Strony oraz świadek konsekwentnie zeznawali, iż odwołujący nigdy nie uczestniczył w pracach rolniczych w gospodarstwie należącym o jego żony, zajmował się wyłącznie pracą poza rolnictwem. Powodem tego były niskie dochody uzyskiwane z gospodarstwa, co powodowało konieczność zdobywania dodatkowych dochodów poza nim. W związku z tym nawet w okresach kiedy skarżący nie miał formalnego zatrudnienia poszukiwał dodatkowych źródeł dochodu – podejmował prace dorywcze, sezonowe oraz wyjeżdżał za granicę w poszukiwaniu pracy. W związku z tym często nie było go w domu, a zainteresowana prowadziła gospodarstwo rolne przy pomocy brata B. P. (1). Sama też prowadził gospodarstwo domowe.

Odwołanie W. P. jest zasadne, a zaskarżona decyzja podlega zmianie.

Istotę sporu w niniejszej sprawie stanowi okoliczność czy W. P. spełnia warunki do uznania go za domownika w gospodarstwie rolnym żony A. P..

Zasady podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników reguluje ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2008 r., Nr 50, poz. 291). Zgodnie z art. 1 i art. 7 tej ustawy, obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu rolników podlegają rolnicy oraz domownicy rolników. Ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy:

- 1) rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny,
- 2) domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1

- jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Pojęcie rolnika i domownika zostało wyjaśnione odpowiednio w art. 6 pkt 1 i art. 6 pkt 2 ustawy. Zgodnie z definicją ustawową rolnikiem jest pełnoletnia osoba fizyczna, zamieszkująca i prowadząca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia. Działalnością rolniczą jest działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej (art. 6 pkt 3 ustawy). Natomiast gospodarstwo rolne to każde gospodarstwo służące prowadzeniu działalności rolniczej (art. 6 pkt 4 ustawy).

Okoliczność, że A. P. spełnia przesłanki do uznania go za rolnika w rozumieniu ustawy nie była przedmiotem sporu pomiędzy stronami.

Domownikiem w rozumieniu ustawy jest natomiast osoba bliska rolnikowi, która:

- a) ukończyła 16 lat,
- b) pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie,
- c) stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

Nie budzi wątpliwości fakt, że wnioskodawca spełniał pierwszą z wskazanych przesłanek w spornym okresie, a mianowicie przesłankę wieku.

Definicja domownika w przedmiocie stałości pracy w gospodarstwie rolnym była przedmiotem rozważań i wykładni Sądu Najwyższego. W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2006 r., II UK 42/06, wskazano, że wyrażenia „stale pracuje w gospodarstwie rolnym” nie należy utożsamiać ze sformułowaniem „codziennie pracuje w gospodarstwie rolnym”, chociaż taka wykładnia znajduje oparcie w semantycznym ujęciu przysłowka „stale” rozumianego jako czynienie czegoś „bez przerwy i przez cały czas” (por. Słownik języka polskiego, Warszawa 2006 r.). Ta językowa wykładnia określenia „stałości” pracy w gospodarstwie rolnym rozszerza bowiem omawiane pojęcie w sposób sprzeczny z celem regulacji określającej krąg podmiotów uprawnionych do świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników.

W zgodzie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego należy podkreślić – mając przy tym na względzie cel i funkcje omawianej ustawy – że ustanowienie obowiązku ubezpieczenia społecznego domownika dotyczy osób niebędących posiadaczami gospodarstwa rolnego, a powiązanych z gospodarstwem rolnym tylko szczególnym stosunkiem, cechującym domownika. Nieodzowne jest zatem sięgnięcie do specjalnego znaczenia jego roli w społeczno –

gospodarczych stosunkach wiejskich, której specyfikę uwypukla porównanie pojęcia domownika z art. 6 pkt 2 i definicji rolnika sformułowanej w art. 6 pkt 1 ustawy. Zestawienie tych przepisów prowadzi do wniosku, iż istota działań domownika, który nie prowadzi zawodowej działalności rolniczej na własny rachunek, sprowadza się do pomocy rolnikowi w prowadzeniu gospodarstwa, czyli do wykonywania prac wskazanych mu przez prowadzącego gospodarstwo, leżących w zakresie jego decyzji gospodarczych. Wystarczające jest dla uznania pracy domownika w gospodarstwie rolnym za stałą wykonywanie w jej przebiegu wszystkich zabiegów agrotechnicznych związanych z prowadzoną produkcją (tu: roślinną) w rozmiarze dyktowanym potrzebami i terminami tych prac oraz używaniem ułatwiającego te prace sprzętu. Powyższa wykładnia tego pojęcia znajduje także potwierdzenie w innym orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 1998 r., II UKN 3/98, w którym przyjęto, że praca domownika w gospodarstwie rolnym wykonywana w wymiarze czasu stosownym do prawidłowego jego funkcjonowania, zgodnie z jego strukturą, przy uwzględnieniu jego obszaru oraz ilości pracujących w nim osób, jest pracą stałą.

W niniejszej sprawie organ rentowy niesłusznie uznał, że W. P. wykonywał w gospodarstwie rolnym (...) jakąkolwiek pracę, a tym bardziej stałą. Faktem jest, że W. P. od początku trwania małżeństwa nie wykonywał w tym gospodarstwie żadnych prac, zmuszony był do poszukiwania pracy poza rolnictwem, okresy pozostawania bez pracy były krótsze niż okresy jego zatrudnienia. Były one wypełnione poszukiwaniem nowego zajęcia, pracą za granicą bądź wykonywaniem prac dorywczych. W żaden sposób nie można więc uznać, aby wnioskodawca wykonywał stałą pracę w gospodarstwie rolnym żony.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie można więc uznać W. P. za domownika rolnika w rozumieniu ustawy. W tej sytuacji jako niespełniający łącznie wszystkich przesłanek wskazanych w art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, W. P. nie może podlegać ubezpieczeniu społecznym rolników z mocy ustawy we wskazanych okresach. Rozstrzygnięcie organu rentowego tej treści należy uznać za niesłuszne, zaś zaskarżoną decyzję zmienić.

Zgodnie zaś z art. 5 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników przepisy ustawy dotyczące ubezpieczenia rolnika i świadczeń przysługujących rolnikowi stosuje się także do małżonka rolnika, chyba że ten małżonek nie pracuje w gospodarstwie rolnika ani w gospodarstwie domowym bezpośrednio związanym z tym gospodarstwem rolnym. Organ rentowy nie wykazał zaś w toku postępowania, aby skarżący pracował w gospodarstwie rolnym czy gospodarstwie domowym w okresach wskazanych w decyzji. Jak zeznała A. P., bywał w tych okresach w domu, ale rzadko i nadal jest rzadkim gościem w domu.

	Należy więc podzielić pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego - Izba Pracy z dnia 28-10-2015r., I UK 460/14, iż małżonek rolnika, który nie pracuje w gospodarstwie rolnym ani w gospodarstwie domowym bezpośrednio związanym z gospodarstwem rolnym, nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników (a contrario do art. 5 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników).
--	--

Z tych wszystkich względów, na podstawie powołanych przepisów i art. 477¹⁴ § 2 kpc Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.